

VALL-ALTA

Butlletí del Centre d'Estudis Sant Cebrià
Març 2016 núm. 43

Mona tradicional país valencià

Diumenge de Pasqua,
diumenge festiu,
diumenge de mones,
de jocs col·lectius.

Menjarem la mona
que ens han regalat,
trencarem els ous
damunt del teu cap.

Sàlvia del Berri

La mona de pasqua és un dolç animal
Que ve set setmanes passat carnaval.
Ve tota pintada, porta ous i confits
I és tan ensucrada ...
Te'n llepes els dits!

Ricard Bonmatí

Mona tradicional Principat de Catalunya

Mona de flequer o pastisser

Amb cor de pa de pessic,
de gust suau com caramel,
quan li clavo queixalada,
sembla que mastegui el cel.
Coronada amb un gran ou,
amb pollets i una gallina,
vestida de xocolata
és llaminadura fina.
Visca la mona de pasqua!
Aquest pastís tan preuat,
que agrada a grans i petits
i en un no res és menjat.

Lola Casas

LA MONA DE PASQUA

Segons el diccionari Català – Valencià- Balear de l'Institut d'Estudis Catalans, la mona de Pasqua és "un obsequi que es fa per Pasqua florida als infants (fillols, nets, nebots o fills, segons les comarques) en tot el Principat de Catalunya i en el País Valencià; en canvi, és un costum desconegut a les Illes Balears. La mona sol consistir en una coca o pastís rodó, que porta un ou o molts ous durs, amb la closca, encallats dins la pasta de farina."

La festa de Pasqua, tal com afirma Joan Amades en el seu *Costumari*, és antiquíssima i la celebren molts pobles arreu del món. Ja es celebrava en l'antiguitat greco-romana com a símbol del renaixement de la natura després de l'hivern. La festa pagana va ser adoptada, des del principi, pels primitius cristians i dos dels trets més significatius de les antigues celebracions de l' esclat de la Mare Terra en arribar la primavera, encara es mantenen avui en dia a Catalunya: la simbologia dels ous i l'obsequi de la Mona.

La simbologia més important de la mona de Pasqua és la que suggereix la presència d'ous, de veritat o de xocolata. Menjar ous per Pasqua és una pràctica molt estesa a molts pobles d'Europa, on a més a més hi ha el costum de buidar, pintar i decorar-los amb formes i colors diferents. Els ous es guardaven durant tota la quaresma, ja que estava prohibit menjar-ne i, per Pasqua, a part de posar-los en les postres, es menjaven en truites, amb cansalada i botifarra a dins que, com més ous tinguessin millor. De la importància que tenia menjar truita i ous en general durant aquesta diada, en dona testimoni aquest refrany rossellonès: *Pasqua sense truitada / com Nadal sense torronada / Pasqua sense ous, / com Nadal sense torróns.*

L'ou és el símbol còsmic de la fecundació i la creació en quasi totes les cultures, l'engendrador de la vida. Els ous de Pasqua i els ous de les mones serveixen als cristians per explicar el misteri de la resurrecció de Jesús.

D'altra banda, l'entrega de la mona és un ritus iniciàtic, destinat a marcar el pas del temps en la persona. A Catalunya, normalment, és el padrí qui regala la mona als seus fillols i, abans, segons el nombre d'ous que portava la mona, el padrí els deia en quin moment de la vida es trobaven, si ja s'havien fet grans o encara no. Els padrins feien la funció de protectors, de guies de la persona i, antigament, les mones tenien el mateix nombre d'ous que els anys que tenien els nens que les rebien. El nombre màxim d'ous que portava la mona era dotze (en algunes ocasions tretze) perquè només rebien la mona els infants que encara no havien fet la comunió. Cal remarcar que abans la comunió es feia en dos etapes: la primera comunió i la comunió solemne que es rebia als dotze o tretze anys.

L'origen de regalar la Mona de Pasqua la podem buscar en les diferents cultures que han arribat a les nostres terres a través del mar Mediterrani. Pot provenir de les *Muniques* gregues, celebracions en honor de la deessa *Artemisa* que rebia, en primavera, ofrenes en forma de pastissos amb espelmes. Podem també cercar el seu origen en les ofrenes que els antics romans feien, en el mes d'abril, a *Ceres*, deessa protectora de la Terra, en forma de paneres plenes de coques i pastissos, que es nomenaven *Munda*. També és interessant considerar com a precursor de la tradició de la mona de Pasqua el costum dels antics hebreus, els quals

començaven l'any civil el dia que se celebrava la Pasqua que, per a ells, commemorava l'aniversari de la fi del seu captiveri a Egipte, per a ells el moment més transcendental de la seva història. Se sap que els fills d'Israel, en arribar la Pasqua, pastaven pans o coques sense llevat, i utilitzaven, per a fer-los, la primera farina de la nova collita. D'aquests pans, ben guarnits, en feien regals a les persones estimades. D'altra banda, el poble àrab, que va ser present a casa nostra durant més de set segles, pagava un tribut d'arrendament de terres, la *Munna*, en forma de coques, productes agrícoles i ous durs. Etimològicament, el nom *Mona* que donem al regal pasqual és molt proper del mot àrab. I els pobles celtas, a l'interior de la península Ibèrica, celebraven la festa de *Beltane*, el primer de maig, en la qual es feien ofrenes amb tortells curulls d'ous. Sigui quin sigui l'origen de la Mona de Pasqua, totes les teories tenen en comú algun vincle amb la Terra i la primavera.

D'aquest model de mona amb ous durs se'n té constància, almenys, des del segle XV, però els estudiosos pensen que ve de molt abans. La tradició de la mona ha evolucionat considerablement al llarg dels segles: en primer lloc, ha deixat de ser un pastís que es fa a casa per esdevenir un producte que es compra a les fleques o a les pastisseries; en segon terme, la mona ha incorporat un ingredient nou: la xocolata. La irrupció de la xocolata a les mones sembla que s'originà a Barcelona al segle XVI amb l'arribada del cacau d'Amèrica. L'èxit de la substitució dels ous durs pels de xocolata va fer que aquest costum s'estengués ràpidament a les comarques, malgrat que el costum de fer les mones artesanalment en forma de tortell guarnit amb ous durs, s'ha conservat i encara es manté en alguns pobles.

La mona ha esdevingut, des de l'any 1875, en que ja es té notícia d'una mona amb una figura al mig, un gran pastís fet de pa de pessic, mantega i xocolata, adornat amb plomalls de colors, fruita confitada, ous i figures de xocolata que, cada vegada més, es compra a les pastisseries i a les fleques. Poc a poc les mones s'han anat fent més elaborades i en l'actualitat, els flequers i els pastissers aprofiten les característiques de la xocolata per a realitzar autèntiques obres artístiques, fins i tot els mestres pastissers més famosos aprofiten la tradició de la mona per fer grans escultures de xocolata que representen a personatges de l'actualitat o bé herois infantils de les sèries de televisió, amb un èxit considerable, encara que s'allunyen del concepte tradicional de la mona de Pasqua.

Mones d'actualitat amb personatges de dibuixos animats

DIA DE LA DONA

El dissabte, 12 de març es va celebrar, en el poliesportiu municipal, un sopar per commemorar el dia internacional de la dona, el dia 8 de març. La Tina Guasch, membre de la junta rectora del CESC com a vocal d'agermanaments, hi va assistir i va pronunciar unes paraules per a donar testimoni de la seva trajectòria com a dona treballadora. Ho va fer en castellà, ja que aquesta és la llengua de la seva mare i és a través de la seva mare que la Tina va prendre consciència, des de la seva infantesa, del què significa ser una dona treballadora. Publiquem el seu testimoni tal com la Tina el va llegir:

Mis recuerdos como mujer trabajadora se remontan a mi infancia, rodeada de mujeres: Mis abuelas, mi madre, mi hermana, mis tías, mis vecinas, mis amigas.....

Me despertaba el sonido del cazo de calentar la leche, el pitido de la cafetera, el olor de las tostadas con mantequilla o aceite.

Mujeres que trabajaban en fábricas, mujeres que regentaban el negocio de la familia, mujeres que trabajaban en el cuidado del hogar y de los más pequeños.

Las tardes en casa pasaban junto a un grupo de mujeres cosiendo, bordando, zurciendo viejos vestidos para que se aprovecharan de nuevo. De fondo, el sonido de la radio, la única manera de imaginarse lo que pasaba por el mundo, escuchando radionovelas de la época, como "Simplemente María", "Lucecita"..., o música. Todas buscaban tiempo para compartir la lectura de la prensa y de algún libro que pasaba de unas a otras.

Esas tardes eran sus momentos. Hablaban de sus problemas en el trabajo, de todo lo que sucedía en el barrio, de sus cosas más íntimas, de sus miedos y de sus luchas. Sus tertulias se mezclaban con risas, carcajadas y silencios. A finales de los años 60 descubrían la evolución de la mujer en la sociedad.

Empecé a escuchar y a comprender palabras como educación, cultura, tolerancia, respeto, dignidad, igualdad...

Entré a trabajar joven. Eran años en que ayudabas económicamente a la familia y guardabas un tanto para tus propios gastos. Así compaginé trabajo y estudios.

Era joven, me acompañaba la fuerza de mi juventud y la ilusión que me transmitía mi militancia en las juventudes obreras. Tenía 17 años. Descubrí los sencillos, pero esenciales valores que nos unían, amistad y solidaridad. Saber compartir y saber entregar el tiempo libre al compromiso en la lucha social que, por aquel entonces (época de la Transición), era tan necesaria para mejorar las condiciones de vida de nuestro barrio, fue un factor esencial en mi formación como persona. Debía continuar el camino que otras mujeres habían empezado antes que yo.

Iba creciendo en mi interior un proyecto difícil: Aprender a desprenderme de todos mis egoísmos, a vivir con sencillez, a compartir anhelos y alegrías con aquellos que me rodeaban.

Decidí dedicarme al campo social. Empecé a trabajar en Caritas Diocesana de Barcelona en 1988, en diferentes proyectos innovadores en infancia y familia. Mi primera experiencia profesional fue en Torre Baró, luego Ciudad Meridiana, Vallbona... cuando teníamos unas olimpiadas a punto de celebrarse en la ciudad. Había que cambiar la imagen de Barcelona.

Más tarde, en El Carmelo, el Raval, San Roque, La Salud, Badalona, Barrio de la pólvora, Girona, La Mina... hasta que llegó la opción de trabajar en la casa de acogida para mujeres y niños, víctimas de violencia de género, en situación de riesgo o exclusión social en El Maresme.

Antes de llegar a mi puesto de trabajo en Calella, iba a contemplar el mar cercano a la casa de acogida, respiraba profundamente, cerraba los ojos, me acercaba al portón y llamaba para que abriera alguna compañera.

La mujer que accede a estos recursos sociales, lo hace tras tomar la firme decisión de poner fin a su situación de violencia, mediante una denuncia previa o por iniciativa propia. En el maltrato no hay clases sociales.

La alegría de la casa de acogida eran los niños, que son los que se adaptan primero. Llegan con miedos hasta que descubren la tranquilidad de un lugar donde no se grita, no se levantan manos, no se insulta. Empiezan a brotar la confianza, los abrazos, los besos, la atención y, de reojo, podemos observar a la madre que llega con la mirada baja, triste y, poco a poco, empieza a mirar a sus hijos a los ojos y a jugar con ellos. Allí se siente segura.

Acompañar a estas mujeres en su proceso de recuperación mediante planes de trabajo individual, es una tarea difícil a causa de sus historias personales. Deben curar cicatrices, coger seguridad en ellas mismas, ilusionarse por la vida y encontrar su lugar. Las educadoras sociales debemos darles las herramientas necesarias para que vuelvan a caminar solas, para que puedan sentirse orgullosas de ser ellas mismas y sean conscientes de su propia dignidad.

Soy mujer, soy madre y no quiero renunciar a perder mi fe en mis principios, ni en mi compromiso en seguir intentando aportar mi granito de arena por un mundo donde merezca la pena vivir.

Tina Guasch llegint el seu testimoni

Trobada d'agermanament amb Sant Cebrià de Rosselló

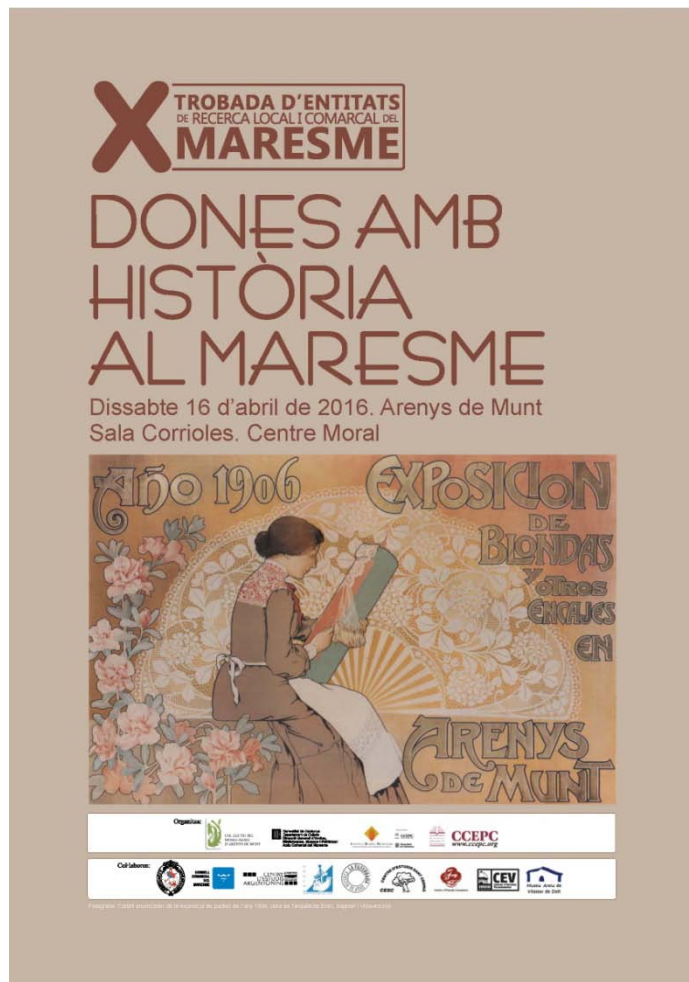
El passat diumenge 28 de febrer, un grup de 74 veïns i veïnes de Sant Cebrià de Vallalta, entre els quals vàrem poder comptar amb dues regidores de cultura del nostre municipi, la regidora del grup de govern municipal actual, Sra. Cristina Romero i la del govern anterior, Sra. Antonia Bénitez, vàrem anar en autocar al Rosselló (Catalunya Nord) per retrobar-nos amb els nostres "germans" de Saint Cyprien en Roussillon i compartir un dinar de germanor.

Aprofitant el viatge, ens vàrem aturar a Elna per fer la visita de la catedral, del seu magnífic claustre romànic i gòtic i dels museus arqueològic i històric que es troben en el recinte.

La sortida va ser tot un èxit de participació i de bon ambient. Donem les gràcies a tots els participants per la bona acollida de la nostra proposta.

X Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme

El proper dia 16 d'abril de 2016 a Arenys de Munt, es celebrarà la X Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme, amb el tema "Dones amb història al Maresme". Aquest any el CESC presenta una comunicació sobre la Maria Mataró Romà dona emprenedora del nostre poble.

Plaça Baix Montseny, 1
08396 Sant Cebrià de Vallalta
cesc-santcebria@hotmail.com
<http://cescsantcebria.wordpress.com/>
937630154 - 680128845

amb el suport de
Ajuntament de
Sant Cebrià de Vallalta